



ב"ה

פרשת עקב

"ארבעים יום וארבעים לילה"

עקב ח, ט.

בשעה שהיה הקב"ה מלמדו מקרא היה יודע שהוא יום,

ובשעה . . שכלמדו משנה היה יודע שהוא לילה.

יל"ש תשא רמז ת"ו.

האם לעתיד לבוא יהיה מותר לכתוב תורה שבעל פה

ענינה של ספר תורה הוא תורה שבכתב, שעל זה חל הגדר ש"דברים שבכתב אין אתה רשאי לאומרם על

פה"^[1], ובזה מחולקת היא מתורה שבעל-פה, ש"דברים שבעל-פה אין אתה רשאי לאומרם בכתב"

אמנם, כל זה היה בשנים כתיקונם, שלא היה חשש שישכחו תורה שבעל-פה אם לא יכתבוה; אבל כשראו

ש"נתמעט הלב והתורה משתכחת"^[2], - והסיבה לזה היא בגלל חטא העגל (ששרשו מחטא עץ הדעת),

כדאיתא בגמרא^[3] "מאי דכתיב^[4] חרות על הלוחות, אלמלי לא נשתברו לוחות ראשונות לא נשתכחה תורה

מישראל" - התירו לכתוב תורה שבעל-פה, משום "עת לעשות להוי' הפרו תורתך"^[5], והיינו, שאף על פי

ש"דברים שבעל-פה אין אתה רשאי לאומרם בכתב", מכל מקום, כיון ש"עת לעשות להוי'", שיש שכחה

בעולם, ואם לא יכתבו, ישכחו הדברים לגמרי, לכן "הפרו תורתך", והתירו לכותבם, ולא רק שמותר לכתוב,

אלא כדי שתשמר תורה בישראל בהכרח לכתוב, כך, שהכתיבה נכללת בציווי התורה.

ולהעיר, שאפילו קודם שכתבו את הגמרא [ואפילו קודם שכתבו את המשנה - בזמן רבינו הקדוש (כידוע)^[6]

חילוקי הדעות בראשונים אם רבי רק סידר המשנה, או גם כתבה] היתה מציאות של "מגילת סתרים"

("מצאתי מגילת סתרים"^[7]), שהפירוש בזה, שהיו יחידים שכתבו לעצמם ענינים מתורה שבעל-פה, וכיון

שיחידים אלו היו גדולים בישראל, שלכן סומכים ובונים על מה שנמצא כתוב ב"מגילת סתרים", הרי מובן,

שכתיבה זו היתה על פי דין, בהתאם לההלכה, ובפשטות הרי זה מצד "עת לעשות להוי' הפרו תורתך", כנזכר

לעיל.

אך גם לאחר שתורה שבעל-פה נכתבה ונעשית "תורה-שבכתב" - ישנו חילוק בין תורה-שבכתב לתורה

שבעל-פה : תורה-שבכתב - היא באופן מדוד ומוגבל, כך, שאפילו "תלמיד ותיק" אינו יכול להוסיף חס ושלום בספר תורה, ואינו יכול להוסיף מאומה אפילו בתורה שבעל-פה שכבר נכתבה; ככל שתגדל מעלתו של ה"תלמיד ותיק", אסור לו להוסיף אות אחת במשנה או בגמרא, וכיוצא בזה בספרי גדולי ישראל שלאחרי זה, כפי שמצינו בנוגע לדין ד"טעה בדבר משנה חוזר"^[8], שאף שבזמן האמוראים היה דין זה בנוגע למשנה בלבד, הנה בזמן הזה נכללים ב"דבר משנה" גם דברי הגמרא ודברי הגאונים והפוסקים שנתקבלו בכל תפוצות ישראל^[9] (כפי שפוסק הרמב"ם בהלכות ממרים^[10] שיש בהם התוקף של עשה ולא-תעשה מן התורה).

אבל בתורה שבעל-פה עצמה - לא זו בלבד שמותר להוסיף, אלא אדרבה, צריך להוסיף בתורה, כדאיתא בזהר^[11]: "לאפשא לה", והיינו, שיש חיוב להתייגע בתורה ולחדש חידושים כפי שכלו ושורש נשמתו^[12], וכאשר זוכה ולומד תורה כדבעי, הנה כאשר "יגעת", אזי "ומצאת"^[13] וכמאמר^[14] "ותן חלקנו בתורתך" שמחדש חידושים בתורה לפי אמיתת התורה, וחידוש זה נכלל ב"כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש (ש)ניתן למשה מסיני"^[15], בתור חלק מתורה שבעל-פה.

... וחילוק זה ישנו גם עתה – שתורה שבעל-פה היא ללא מדידה והגבלה, ואדרבה, צריך להשתדל שיתוסף בה, מה שאין כן בתורה-שבכתב כפשוטה, וכן בתורה שבעל-פה כפי שנעשתה "תורה-שבכתב", שהרי גם במשנה וגמרא ופוסקים אסור להוסיף מאומה, אפילו לא תיבה או אות אחת, שכן, גם מאות אחת בתורה שבעל-פה יכולים ללמוד כמה וכמה ענינים, ולא דוקא במשנה וגמרא, אלא כפי שמצינו שלומדים כמה ענינים מאות אחת בדברי הרמב"ם וכן בשאר פוסקים, וגם מסדר הדברים וכו'.

והנה, הסדר האמור שלא נראה באופן בולט החילוק בין תורה-שבכתב מצד עצמה לתורה שבעל-פה כפי אבל כשיבוא משיח צדקנו, שאז יקויים; שנעשית "תורה-שבכתב" הרי זה רק כל זמן שיש שכחה בעולם, ואז יתבטל גם ענין^[17], "ומחה הוי' דמעה מעל כל פנים"^[16] היעוד "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ" (- אזי לא יהיה צורך וענין בכתיבת עניני תורה שבעל-פה, ויתירה^[18] השכחה בעולם (כמובא באגרת הקודש מזה, ייאסר לכתוב עניני תורה שבעל-פה, שצריכים להשאר דוקא בלימוד שבעל-פה, ללא כתיבה (גם לא באופן של "מגילת סתרים", שהרי ההיתר על זה היה כדי שלכל-הפחות היחיד לא ישכח, ויוכל ללמד לתלמידיו).

וידועה החקירה^[19] כיצד יהיה הסדר אז - לאחר שתתבטל שכחה מן העולם - בנוגע לתורה שבעל-פה שכבר

נכתבה, כמו משנה וגמרא, האם יכולים לחזור ולכותבה או להדפיסה וכיוצא בזה, מאחר ששוב אין צורך

בכתב או דפוס, כיון שאין חשש של שכחה.

ונמצא, שבביאת משיח צדקנו תהיה המעלה המיוחדת שבספר תורה שהיא חלוקה מכל שאר הענינים שרק

בה ישנה המעלה שב"דברים שבכתב", כיון שאז יהיה בפועל ובגלוי החילוק העיקרי בין תורה-שבכתב

לתורה שבעל-פה - ש"דברים שבכתב אין אתה רשאי לאומרם בעל פה", ו"דברים שבעל-פה אין אתה רשאי

לאומרן בכתב".

מוצאי ש"ק פ' בא, יו"ד שבט, רשימת השומעים בלתי מוגה.

תו"מ ה'תש"ל חוברת א' ע' 9.

[1] גיטין ס, ב. וש"נ.

[2] רש"י ד"ה כיון Z גיטין שם, א.

[3] עירובין נד, א.

[4] תשא לב, טז.

[5] תהלים קיט, קכו. גיטין שם.

[6] ראה לקו"ש חי"ב ע' 89 הערה 35. וש"נ.

[7] שבת ו, ב. וש"נ.

[8] כתובות פד, ב. וש"נ.

[9] ראה הל' ת"ת לאדה"ז רפ"ב. וש"נ.

[10] בתחלתן.

[11] ח"א יב, ב.

[12] ראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"א ה"ד. וש"נ.

[13] מגילה ו, ריש ע"ב.

[14] אבות פ"ה מ"כ.

[15] ראה מגילה יט, ב. וראה גם הנסמן בלקו"ש חי"ט ע' 252.

[16] זכרי' יג, ב.

[17] ישעי' כה, ט.

[18] סוסכ"ו.

[19] ראה ס' ימות המשיח בהלכה ח"ב סנ"ו, ובספרים שנשמנו שם.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צבי"ה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה